

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL 2020 M. LAPKRIČIO 11 D. SKUNDO**

2021 m. birželio 9 d. Nr. SP-6
Vilnius

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (toliau – kontrolierius), vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo (toliau – MSI) 17 straipsnio 1 dalimi ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Seimo 2011 m. rugsėjo 15 d. nutarimu Nr. XI-1583 „Dėl Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos įsteigimo ir Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos nuostatų patvirtinimo“, 13 punkto 1 papunkčiu ir išnagrinėjęs Pareiškėjo [vardas, pavardė]¹ 2020 m. lapkričio 12 d. gautą skundą (toliau – Skundas) dėl galimų akademinės etikos ir procedūrų pažeidimų [mokslo ir studijų institucijoje]²,

nustatė:

Pareiškėjas Skunde nurodo, kad [mokslo ir studijų institucijos vadovas] [vardas, pavardė] (toliau – [vadovas]) galimai pažeidė [mokslo ir studijų institucijos] Akademinės etikos kodeksą (toliau – Kodeksas) ir procedūras. Pareiškėjas Skunde nurodė, kad „iš savo tarnybinio el. pašto adreso išsiunčiau elektroninį „Atvirą laišką“ [mokslo ir studijų institucijos] Darbo tarybos [pirmininkui] ir mokslininkams bei tyrėjams, akademinėi bendruomenei, kuriame viešai suabejojau [mokslo ir studijų institucijos valdymo organo] pasirinktais mokslininkų darbo rezultatų / mokslinio įnašo nustatymo kriterijais <...>. Informuodamas [mokslo ir studijų institucijos] akademinę bendruomenę, reikšdamas kritines pastabas, ir tuo siekdamas didinti [mokslo ir studijų institucijos] administracijos veiklos efektyvumą, aš dėščiau asmeninį požiūrį į mokslinių tyrimų administravimą [mokslo ir studijų institucijos valdymo organui] priimant sprendimą dėl mokslininkų atlyginimo padidinimo, reikšmingą tiek [akademinio padalinio] vykdomai mokslinių tyrimų programai, tiek [mokslo ir studijų institucijos] akademinėi bendruomenei“².

Skunde taip pat nurodyta, kad [mokslo ir studijų institucijos vadovas] įpareigojo Pareiškėją surengti [akademinio padalinio] posėdį, kuriame ketino pristatyti [akademinio padalinio vadovą] [vardas, pavardė], kuris eis pareigas vietoj Pareiškėjo (toliau – Posėdis). „Posėdis įvyko nurodytu laiku, be kita ko, oficialiai įrašant į elektronines laikmenas. Posėdyje [mokslo ir studijų institucijos vadovas] pristatė <...> [naujai] pareigas pradėsiantį eiti [akademinio

¹ Pareiškėjo ir kitų asmenų asmens duomenys, mokslo ir studijų institucijos, kurios atžvilgiu Pareiškėjas teikė skundus, konkretaus mokslo ir studijų institucijos valdymo organo, akademinio padalinio duomenys, mokslinių tyrimų programos pavadinimas, teisės aktų datos ir registracijos numeriai žinomi, tačiau čia ir toliau – neskelbiami siekiant užtikrinti asmens duomenų apsaugą ir išvengti asmenų atpažinimo.

² Čia ir toliau laužtiniuose skliaustuose – Tarnybos pastabos.

padalinio vadovą] [vardas, pavardė], plačiai paaiškino mano atleidimo iš [akademiniio padalinio vadovo] pareigų priežastis, pasisakė dėl mano „Atviro laiško“ ir dėl kaltinimo man pažeidus darbo pareigas“.

Pareiškėjas kartu su Skundu pateikė el. laiškų siųstą „Atvirą laišką“ (toliau – Atviras laiškas) *Word* formatu.

Vieno lapo apimties Atviraime laiške Pareiškėjas pateikė savo pastebėjimus dėl [mokslo ir studijų institucijos] mokslininkų darbo užmokesčio kėlimo nurodydamas, kad „pagal Lietuvos vyriausybės dokumentus nuo 2020 m. rugsėjo 1 d. yra numatyta kelti mokslininkų ir tyrėjų atlyginimus vidutiniškai 10 [procentų]“. Atviraime laiške Pareiškėjas atkreipė dėmesį, kad apie tai, kokie darbo užmokesčio apskaičiavimo metodų pasikeitimai numatomi, ir priežastis, dėl kurių buvo pasirinkti atitinkami metodai, [mokslo ir studijų institucijos vadovas] informavo [mokslo ir studijų institucijos valdymo organą] ir [akademinių padalinių vadovų] posėdyje. Pareiškėjas nurodė, kad „esu įsitikinęs, kad pasirinktas mokslininko darbo rezultatų / įnašo nustatymo kriterijus yra neteisingas, o esminį jo trūkumą paaiškinsiu [akademiniame padalinyje] vykdomos ilgalaikės mokslinių tyrimo programos „[programos pavadinimas]“ pavyzdžiu“. Atkreiptinas dėmesys, kad Atviraime laiške Pareiškėjas savo teiginius grindė remdamasis „[mokslo ir studijų institucijos valdymo organo] pasirinktu principu (žodiniu, nes reglamento ar tvarkos aprašo nėra)“³, t. y. Pareiškėjas galėjo ne dėl savo kaltės klaidingai įvertinti naujai parinktą darbo užmokesčio apskaičiavimo metodą (-us), nes jis (-ie), anot Pareiškėjo, per mėnesį nuo pristatymo [mokslo ir studijų institucijos] bendruomenei nebuvo reglamentuoti. Atviraime laiške Pareiškėjas taip pat nurodo, kad „paviršutiniškas ilgalaikės mokslinių tyrimų programos vykdytojų darbo rezultatų įvertinimas / nuvertinimas juo labiau nesuprantamas, jei atkreipsime dėmesį į faktą, jog ilgalaikėms programoms skiriama iki pusės [mokslo ir studijų institucijos] biudžeto – jos taip pat „uždirba“ [mokslo ir studijų institucijai] pinigus. Be to ilgalaikių programų vykdymo tvarkoje atsiskaitymas už atliktą darbą yra kitoks. Atsiskaitoma įteiktais tekstais, nes leidyba iš programai skirtų lėšų nenumatyta“. Atviraime laiške Pareiškėjas Darbo tarybos [pirmininko] [vardas, pavardė] prašė [mokslo ir studijų institucijos] vadovams „išdėstyti <...> atsirandančias neadekvataus mokslinio įnašo įvertinimo problemas <...>, kadangi esate visų [mokslo ir studijų institucijos] darbuotojų [išrinktas] Darbo tarybos [narys] ir jos [pirmininkas]“.

Skunde Pareiškėjas nurodo, kad [mokslo ir studijų institucijos vadovas] įteikė Pareiškėjui „Reikalavimą paaiškinti“ dėl Atviro laiško, išsiųsto el. laiškų (toliau – Reikalavimas paaiškinti). Pareiškėjas Skunde taip pat nurodė, kad Reikalavime paaiškinti „buvau apkaltintas darbo pareigų pažeidimu“.

Pareiškėjas Skunde taip pat nurodė, kad [mokslo ir studijų institucijos vadovo] „kaltinimą darbo pareigų pažeidimu „Reikalavime paaiškinti“ pagrindžiantys argumentai galimai apriboja mano akademinę teisę išsakyti ir ginti savo nuomonę, ir, būdamas viršesnis, jis mane stumia į nelygiateisę, galimai tarnybinių, psichologinių spaudimą ir gąsdinimą patiriančio [mokslo ir studijų institucijos] akademinės bendruomenės nario padėtį“. Taip pat nurodė, kad „spalio 16 d. <...> [mokslo ir studijų institucijos vadovui] įteikiau Paaiškinimą, t. y. atsakymus į jo „Reikalavimą paaiškinti“ (toliau – Paaiškinimas).

Pareiškėjas Skunde nurodė, kad „[mokslo ir studijų institucijos] Etikos komitetas [toliau – Komitetas] nesvarstė jokių bylų, kuriose man būtų pareikšti kokie nors priekaištai“ ir pridėjo tai patvirtinantį Komiteto [pirmininko] raštą.

Pareiškėjas Skunde kelia klausimus, „ar kaltindamas mane akademinės etikos normų pažeidimu [mokslo ir studijų institucijos vadovas] nepažeidė akademinės etikos pažeidimą nustatančios procedūros, kai vienasmeniškai už [Komitetą] nusprendė, kad padariau akademinės etikos normų pažeidimą“ ir „ar [mokslo ir studijų institucijos vadovas], galimai apribodamas mano akademinę laisvę reikšti kritines pastabas ir, būdamas viršesnis už mane, tarnybiniu veikimu ir viešame kalbėjime stumdamas mane į nelygiateisę [mokslo ir studijų institucijos] akademinės

³ Čia ir toliau – pabraukta Tarybos.

bendruomenės nario padėtį, nepažeidė [mokslo ir studijų institucijos] Akademinės etikos kodekso 5.2 papunkčio <...> [ir] 7 punkto“.

Apibendrinamas Pareiškėjas kontrolieriaus prašo nustatyti, „ar [mokslo ir studijų institucijos vadovas] [Skunde] pateiktais duomenimis savo tarnybiniu veikimu ir viešu pasisakymu mano atžvilgiu nepiktnaudžiavo akademinės etikos ir procedūrų srityje, ar nepažeidė [mokslo ir studijų institucijos] Akademinės etikos kodekso“.

Susipažinus su Pareiškėjo Skunde nurodytomis aplinkybėmis, kuriomis [mokslo ir studijų institucijos vadovas] galimai padarė akademinės etikos ir procedūrų pažeidimus, ir Skundo nagrinėjimo metu Tarnybai pateiktais paaiškinimais, [mokslo ir studijų institucijos vadovo] „tarnybiniu veikimu“ laikytinas Reikalavimas paaiškinti. Pareiškėjo „viešu pasisakymu“ laikytinas Atviras laiškas ir Posėdis, o atsižvelgiant į tai, kad tiek [mokslo ir studijų institucijos vadovas], tiek Pareiškėjas pasisakė Posėdyje (žr. sprendimo 1 psl.) ir išplėstiniame Administracijos posėdyje (toliau – Administracijos posėdis) (žr. sprendimo 4 psl.), pastarieji taip pat laikytini abiejų asmenų „viešu pasisakymu“.

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba (toliau – Tarnyba) dėl paaiškinimų ir papildomos informacijos kreipėsi į Pareiškėją, [mokslo ir studijų institucijos vadovą] ir [mokslo ir studijų instituciją]. Pareiškėjas ir [mokslo ir studijų institucijos vadovas] bendradarbiavo su Tarnyba ir pateikė prašomą informaciją – paaiškinimus, dokumentus ir / ar kitus duomenis. Tarnyba kreipėsi į [mokslo ir studijų instituciją], prašydama nurodyti ir pateikti dokumentų, kurie [mokslo ir studijų institucijoje] reglamentuoja akademinės etikos pažeidimų nustatymą ir darbo pareigų pažeidimų nustatymą, Atviro laiško išsiuntimo, Reikalavimo paaiškinti ir Paaiškinimo pateikimo metu, aktualias redakcijas, taip pat papildomai du kartus priminė apie laukiamą informaciją el. paštu, tačiau [mokslo ir studijų institucija] pateikė ne visą prašomą informaciją, todėl kontrolieriaus sprendime remiamasi [mokslo ir studijų institucijos vadovo] kartu su paaiškinimais pateiktais dokumentais, kurie [mokslo ir studijų institucijoje] reglamentavo akademinės etikos pažeidimų nustatymą ir darbo pareigų pažeidimų nustatymą Atviro laiško išsiuntimo, Reikalavimo paaiškinti ir Paaiškinimo pateikimo metu, ir Kodeksu.

Dėl Pareiškėjo akademinės etikos pažeidimo nagrinėjimo ir nustatymo [mokslo ir studijų institucijoje]

Pareiškėjas kartu su Skundu pateikė ir parašais patvirtintą Reikalavimą paaiškinti. Jame Pareiškėjui nurodyta, kad „padarėte darbo pareigų pažeidimą, t. y. iš savo tarnybinio el. pašto adreso išsiuntėte elektroninį laišką [mokslo ir studijų institucijos] darbuotojams jų darbo ir asmeniniais el. pašto adresais viešai ir savavališkai (neturėdamas tam įgaliojimų ir [mokslo ir studijų institucijos vadovo] leidimo) pateikdamas savo kompetenciją viršijančius vertinimus, nepagrįstai diskredituojančius [mokslo ir studijų institucijos valdymo organo] veiklą, [mokslo ir studijų institucijos] bendruomenei sąmoningai keldamas nepasitikėjimą [mokslo ir studijų institucijos valdymo organo] sprendimais, darydamas neigiamą įtaką kolektyvo darbingumui bei trikdydamas darbo atmosferą [mokslo ir studijų institucijos] akademinėje bendruomenėje bei netinkamai reprezentuodamas [mokslo ir studijų instituciją] tuo pažeidėte atitinkamai [mokslo ir studijų institucijos] vidaus darbo tvarkos taisyklių 37 ir 38 punktus, paneigėte [Kodekse] nustatytą [mokslo ir studijų institucijos] siekį kurti demokratišką, geranorišką, pasitikėjimą ir kūrybingumą skatinančią atmosferą [mokslo ir studijų institucijos] akademinėje bendruomenėje, taipogi būdamas [mokslo ir studijų institucijos] Administracijos narys pažeidėte [mokslo ir studijų institucijos] Administracijos darbo reglamento 5 ir 38 punktus. Šie darbo pareigų pažeidimai numatyti <...> [mokslo ir studijų institucijos] darbuotojų darbo pareigų pažeidimų fiksavimo, tyrimo ir darbuotojų įspėjimo dėl įvykdytų pažeidimų tvarkos aprašo 10.1 ir 10.3 papunkčiuose: 10.1. [mokslo ir studijų institucijos valdymo organo] vidaus tvarką reglamentuojančių dokumentų

nurodymų nevykdymas ar netinkamas vykdymas; 10.3. etikos (akademinės etikos) normų nesilaikymas, netinkamas elgesys su bendradarbiais ir veiksmai, darantys neigiamą įtaką kolektyvo darbingumui“.

Pareiškėjas [mokslo ir studijų institucijos vadovui] įteikė Paaiškinimą, kuriame nurodė, kad „nesutinku su man pateiktais kaltinimais darbo pareigų pažeidimu“.

[Mokslo ir studijų institucijos vadovas] Tarnybai pateikė su Pareiškėjo „darbo pažeidimo aplinkybių nustatymu susijusią medžiagą: [Reikalavimą paaiškinti] ir [Paaiškinimą]“, taip pat patvirtino, kad į Komitetą dėl Pareiškėjo galimų akademinės etikos pažeidimų vertinimo nesikreipė. Susipažinus su [mokslo ir studijų institucijos vadovo] Tarnybai pateiktu Reikalavimu paaiškinti ir Paaiškinimu, nustatyta, kad šie ir Pareiškėjo kartu su Skundu pateikti dokumentai – tapatūs.

[Mokslo ir studijų institucijos vadovas] paaiškinimuose Tarnybai nurodė, kad „manytina, kad Tarnybai nagrinėjant Skundą, svarbu atsižvelgti ir į papildomus faktus, įvykusius [mokslo ir studijų institucijoje] prieš [Atviro laiško išsiuntimą]“. [Mokslo ir studijų institucijos vadovas] paaiškino, kad [mokslo ir studijų institucijoje], dar prieš Atviro laiško išsiuntimą, buvo kilusi įtampa dėl dviejų priežasčių. Pirmoji buvo „neatitikimas tarp viešai skelbiamos informacijos ir faktinių sprendimų“ – kiek procentų mokslo darbuotojų atlyginimai turėtų kilti ir kiek realiai lėšų skirta [mokslo ir studijų institucijai]. Antroji buvo „dalies mokslininkų siekis padalinti <...> skirtas lėšas lygiavos principu, t. y. neatsižvelgiant į konkrečius atskirų mokslininkų darbo rezultatus <...> [toks] reikalavimas neatitiko [mokslo ir studijų institucijos] administracijos politikos skatinti mokslininkų ir [mokslo ir studijų institucijos] konkurencingumą, nuo kurio priklauso [mokslo ir studijų institucija] ir išorinis [mokslo ir studijų institucijos] finansavimas“. [Mokslo ir studijų institucijos vadovas] taip pat paaiškino, kad „matant dalies [mokslo ir studijų institucijos] darbuotojų nuotaikas, buvo imtasi priemonių situacijai suvaldyti“ ir vyko susitikimas su [mokslo ir studijų institucijos] darbuotojų interesus atstovaujancia institucija (Darbo taryba), kurio metu buvo nuspręsta visų darbuotojų darbo užmokestį vietoje 5 procentų padidinti 6 procentais („nekintama procentine dalimi“), o „kitus finansinius resursus siūlyta skirti efektyviau dirbantiems mokslininkams skatinti“. Po šio susitikimo, prieš priimant galutinį sprendimą, jis buvo „diskutuojamas išplėstiniame Administracijos posėdyje, dalyvaujant [akademinį padalinį vadovams]“. Pažymėtina, kad Pareiškėjas tuo metu buvo [mokslo ir studijų institucijos akademinio padalinio vadovas] ir dalyvavo minėtame Administracijos posėdyje. Atkreiptinas dėmesys, kad įvertinus Pareiškėjo ir [mokslo ir studijų institucijos vadovo] pateiktą informaciją, minimas [mokslo ir studijų institucijos] Administracijos posėdis yra tiesiogiai susijęs su Pareiškėjo Atvirame laiške minimu „[mokslo ir studijų institucijos valdymo organo] pasirinktu principu [finansavimo klausimu] (žodiniu, nes reglamento ar tvarkos aprašo nėra)“, t. y. minimas principas aptartas [mokslo ir studijų institucijos] Administracijos posėdyje. [Mokslo ir studijų institucijos vadovas] atkreipė dėmesį ir į tai, kad Pareiškėjas [mokslo ir studijų institucijos] Administracijos posėdžio metu „taipogi išdėstė savo nuomonę ir argumentus nagrinėjamu klausimu, tačiau <...> išsakyti argumentai buvo kiti nei [Atvirame laiške]“. [Mokslo ir studijų institucijos vadovas] pateikė Tarnybai Administracijos posėdžio protokolą, kuriame nurodyta, kad Pareiškėjas „pasisako dėl atlyginimų pakėlimo“ ir, jo nuomone, „probleminis dalykas skaičiuoti atlyginimus pagal Vieversio sistemą“, o [mokslo ir studijų institucijos vadovas] Pareiškėjui „paaiškina dėl atlyginimų“. Nei Pareiškėjo argumentai, nei [mokslo ir studijų institucijos vadovo] paaiškinimai dėl atlyginimų šiame protokole nėra užfiksuoti. Taip pat [mokslo ir studijų institucijos vadovas] patvirtino Tarnybai, kad „Administracijos posėdžio garso įrašas nebuvo daromas“.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, duomenų patvirtinti Administracijos posėdžio metu išsakytas Pareiškėjo ir [mokslo ir studijų institucijos vadovo] mintis ir / ar jų turinį nepakanka, dėl to Skundo nagrinėjimo kontekste pagrindas konstatuoti, kad buvo apribota Pareiškėjo teisė pasisakyti minėtomis aplinkybėmis Administracijos posėdyje, nenustatytas.

Pažymėtina, kad iš Tarnybai pateiktų dokumentų matyti, kad Atviras laiškas buvo išsiųstas praėjus dviem dienoms po Administracijos posėdžio. [Mokslo ir studijų institucijos vadovas] paaiškinimuose pažymėjo, kad Pareiškėjas „turėjo galimybę ir tinkamą auditoriją <...> išsakyti <...> aktualius argumentus bei įtikinti Administraciją dėl [Pareiškėjo] nuomone teisingų sprendimų, tačiau tokia galimybė laiku nepasinaudojo, o nusprendė po Administracijos sprendimo priėmimo <...> pakitusią argumentaciją išplatinti <...>, kas, mūsų nuomone, sukėlė <...> neigiamas įtampas <...> (žr. atskirų mokslininkų reakciją į [Atvirą laišką] <...>)“.

Tarnyba, susipažinusi su [mokslo ir studijų institucijos vadovo] pateiktais [mokslo ir studijų institucijos] mokslininkų [vardas, pavardė] ir [vardas, pavardė] el. laiškais (reakcija į Atvirą laišką), nustatė, kad minėtuose el. laiškuose yra išreikštas pritarimas Atviram laišku ir jo autoriui, t. y. Pareiškėjui. Tarnyba, atsižvelgdama į tai, kad [mokslo ir studijų institucijos vadovas] dėl Atvirame laiške išsakytų teiginių kreipėsi į Pareiškėją su Reikalavimu paaiškinti, paprašė [mokslo ir studijų institucijos vadovo] nurodyti, ar dėl paaiškinimų buvo kreiptasi į [mokslo ir studijų institucijos] mokslininkus [vardas, pavardė] ir [vardas, pavardė], viešai pritarusius Pareiškėjo nuomonei, išsakytai Atvirame laiške. [Mokslo ir studijų institucijos vadovas] paaiškino, kad „buvo svarstoma prašyti raštu pasiaiškinti visų trijų asmenų: [Pareiškėjo], [vardas, pavardė] ir [vardas, pavardė], tačiau pirmiausia siekta situaciją išsiaiškinti kiekvieno iš jų pokalbyje su [mokslo ir studijų institucijos vadovu]“. [Mokslo ir studijų institucijos vadovo] teigimu, atsižvelgus į pokalbių eigą, nuspręsta paaiškinimų „dėl galimo darbo pareigų pažeidimo“ prašyti tik Pareiškėjo ir [vardas, pavardė]. Kartu su šiais paaiškinimais Tarnybai buvo pateiktas ir reikalavimas paaiškinti [vardas, pavardė]. Pažymėtina, kad tiek Pareiškėjui, tiek [vardas, pavardė] įteiktų reikalavimų paaiškinti turinys yra identiškas (Reikalavimo paaiškinti, skirto Pareiškėjui, ištrauka, susijusi su pažeidimais, šio sprendimo 3 psl.). Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad abiejuose reikalavimuose paaiškinti pavartoti veiksmažodžiai „padaryti“, „pažeisti“ ir „paneigti“ būtojo kartinio laiko forma. Tokių veiksmažodžių formos pavartojimas abiejuose reikalavimuose paaiškinti sudaro prielaidą manyti, kad Pareiškėjo ir [vardas, pavardė] veiksmai jau yra įvertinti kaip padaryti pažeidimai, o ne nagrinėjami (vertinami) kaip galimi pažeidimai.

[Mokslo ir studijų institucijos] darbuotojų pareigų pažeidimo fiksavimo, tyrimo ir darbuotojų įspėjimo dėl įvykdytų pažeidimų tvarkos aprašo, patvirtinto [mokslo ir studijų institucijos vadovo] 2019 m. gegužės 23 d. įsakymu Nr.[registracijos numeris], (toliau – Aprašas), 10 punkte nustatyta, kad darbo pareigų pažeidimu, be kitų, yra laikomi „10.1. [mokslo ir studijų institucijos] vidaus tvarką reglamentuojančių dokumentų nurodymų nevykdymas ar netinkamas vykdymas;“ ir „10.3. etikos (akademinės etikos) normų nesilaikymas, netinkamas elgesys su bendradarbiais ir veiksmai, darantys neigiamą įtaką kolektyvo darbingumui;“.

Aprašo 12 punkte nustatyta, kad „Reikalavime pasiaiškinti turi būti aiškiai suformuluojama, koku konkrečiai darbo drausmės pažeidimu yra įtariamas darbuotojas, nurodoma pažeidimo padarymo laikas, vieta, darbuotojo kaltės įrodymai, kitos reikšmingos aplinkybės;“, 15 punkte nustatyta, kad „Sprendimas įspėti darbuotoją dėl darbo pareigų pažeidimo ar atleisti darbuotoją iš darbo priimamas [mokslo ir studijų institucijos vadovo] įsakymu.“, 21 punkte nustatyta, kad „[mokslo ir studijų institucijos vadovas] darbo pareigų pažeidimo tyrimą pradeda gavęs raštą (tai gali būti ir tarnybinis pranešimas) ar kitų duomenų, informacijos apie padarytus darbo pareigų pažeidimus.“

Aprašo nuostatas vertinant sistemiškai, matyti, kad [mokslo ir studijų institucijos vadovas] yra asmuo, kuris pradeda darbo pareigų pažeidimo tyrimą įteikdamas reikalavimą paaiškinti asmeniui, kuris galimai padarė darbo pareigų pažeidimą, pradėtą tyrimą atlieka ir priima sprendimą dėl drausminimo priemonės skyrimo asmeniui, kuris padarė darbo pareigų pažeidimą.

Taip pat iš Aprašo nuostatų matyti, kad prieš nustatant darbo pareigų pažeidimą, [mokslo ir studijų institucijos vadovas] privalo atlikti tyrimą. Tarnyba kreipėsi į [mokslo ir studijų institucijos vadovą], prašydama pateikti visą su Pareiškėjo darbo pareigų pažeidimo nustatymu susijusią medžiagą. [Mokslo ir studijų institucijos vadovas] Tarnybai pateikė Reikalavimą paaiškinti ir

Pareiškėjo paaiškinimus, taip pat atkreipė Tarnybos dėmesį į tai, kad „priėmus domėn gautus [Pareiškėjo ir [vardas, pavardė]] paaiškinimus, toliau galimas darbo pareigų pažeidimas nenagrinėtas ir nuobaudos [Pareiškėjui] <...> neskirtos“. Tas pats Tarnybai buvo nurodyta [mokslo ir studijų institucijos vadovo] paaiškinimuose ir dėl [vardas, pavardė] darbo pareigų pažeidimo – [mokslo ir studijų institucijos vadovas] paaiškinimuose Tarnybai taip pat atkreipė dėmesį, kad gavus Pareiškėjo ir [vardas, pavardė] paaiškinimus, „toliau galimi darbo pareigų pažeidimai nebuvo nagrinėti, sankcijos neskirtos“. Pažymėtina, kad Apraše nėra nustatyta, kaip turėtų būti įforminamas sprendimas, jeigu tyrimo metu galimo darbo pareigų pažeidimo nagrinėjimas netęsiamas (nutraukiamas).

Įvertinus bendrą abiejų reikalavimų paaiškinti ir paaiškinimų pateikimo aplinkybių kontekstą ir reikšmę ne vien pažodžiui, t. y., kad [mokslo ir studijų institucijos vadovas] dėl galimų Pareiškėjo ir [vardas, pavardė] darbo pareigų pažeidimų tyrimą pradėjo pateikdamas jiems reikalavimus paaiškinti, o gavęs Pareiškėjo ir [vardas, pavardė] paaiškinimus, galimų jų darbo pareigų pažeidimų nagrinėjimo netęsė (toliau nenagrinėjo), pažeidimų nenustatinėjo, todėl teisinio pagrindo sankcijoms skirti nebuvo, darytina išvada, kad abu reikalavimai paaiškinti laikytini galimų darbo pareigų pažeidimų tyrimo pradėjimu, kaip tai numatyta Aprašo 12 ir 21 punktuose.

Atsižvelgiant į tai, kad [mokslo ir studijų institucijos vadovas] tyrimą dėl Pareiškėjo galimo darbo pareigų pažeidimo pradėjo įteikdamas jam Reikalavimą paaiškinti, taip pat į tai, kad atsižvelgęs į Pareiškėjo pateiktą Paaiškinimą [mokslo ir studijų institucijos vadovas] neskyrė [jam] drausminių priemonių, nes netęsė galimo darbo pareigų pažeidimo nagrinėjimo, konstatuoti, kad [mokslo ir studijų institucijos vadovas], pradėdamas tyrimą dėl Pareiškėjo akademinės etikos pažeidimo darbo pareigų pažeidimo pagrindu, pažeidė sprendimų dėl akademinės etikos pažeidimų priėmimo procedūras, pagrindas nenustatytas.

Dėl Pareiškėjo teisės išsakyti ir ginti savo nuomonę Atvirame laiške

Pareiškėjas Skunde nurodė, kad Atvirame laiške pateikė „asmeninį požiūrį į mokslinių tyrimų administravimą [mokslo ir studijų institucijos valdymo organui] priimant sprendimą dėl mokslininkų atlyginimo padidinimo“. Iš Atviro laiško matyti, kad Pareiškėjas pateikė savo pastebėjimus dėl [mokslo ir studijų institucijos] mokslininkų darbo užmokesčio kėlimo. Tai patvirtina ne tik tai, kad Pareiškėjas Atvirą laišką pradeda nuo to, kad „pagal Lietuvos vyriausybės dokumentus nuo 2020 m. rugsėjo 1 d. yra numatyta kelti mokslininkų ir tyrėjų atlyginimus vidutiniškai 10 [procentų]“, tačiau ir tai, kad Atvirame laiške Pareiškėjas kreipėsi į Darbo tarybos [pirmininko vardas, pavardė], prašydamas „išdėstyti [mokslo ir studijų institucijos vadovams] atsirandančias neadekvataus mokslinio įnašo įvertinimo problemas“, kurios susijusios su naujai siūlomomis darbo užmokesčio apskaičiavimo metodikomis. Taip pat matyti, kad Pareiškėjas Atvirą laišką, išsiųstą iš tarnybinės ([mokslo ir studijų institucijos]) el. pašto dėžutės, pasirašė kaip [mokslo ir studijų institucijos] [akademinio padalinio vadovas] ir Ilgalaikės mokslinių tyrimų programos [vadovas].

[Mokslo ir studijų institucija] pateikė Tarnybai Pareiškėjo vyresniojo mokslo darbuotojo pareiginius nuostatus, aktualius Atviro laiško išsiuntimo metu (toliau – Pareiginiai nuostatai). [Mokslo ir studijų institucija] informavo Tarnybą, kad Pareiškėjas Atviro laiško išsiuntimo metu „ėjo [vyresniojo] mokslo darbuotojo pareigas, kuriam taip pat [mokslo ir studijų institucijos vadovo] įsakymu buvo priskirtos papildomos administravimo funkcijos, t. y. [mokslo ir studijų institucijos] mokslo padalinio [akademinio padalinio] vadovaujamosios funkcijos, bei Ilgalaikės mokslinių tyrimų programos vadovo funkcijos“. Pastarosios funkcijos atlikimas numatytas Pareiginių nuostatų II skyriaus „Vyresniojo mokslo darbuotojo pareigos“ 8.4 papunktyje, kuriame nustatyta, kad „Vyresnysis mokslo darbuotojas privalo: <...> vadovauti [mokslo ir studijų institucijos] mokslinių tyrimų programai ar mokslinių tyrimų projektui“, t. y. Pareiškėjo

vadovavimas Ilgalaikiai mokslinių tyrimų programai yra viena iš jo, kaip vyresniojo mokslo darbuotojo, funkcijų.

Pareiginių nuostatų 6.1 papunktyje nustatyta, kad „vyresniajam mokslo darbuotojui laiduojama akademinė laisvė apimanti: <...> minties, išraiškos laivę“ ir 9.11 papunktyje nustatyta, kad „Vyresnysis mokslo darbuotojas turi teisę: <...> teikti pasiūlymus [akademinio padalinio] vadovui [šiuo atveju – sau], [akademinio padalinio] susirinkimui, [mokslo ir studijų institucijos vadovui] ir administracijos padaliniam, kaip pagerinti [akademinio padalinio] ir [mokslo ir studijų institucijos] veiklą“.

MSĮ (redakcija aktuali Atviro laiško išsiuntimo metu 2020-09-01–2020-11-20) [atitinkamoje straipsnio dalyje] nustatyta, kad <...> „Darbo apmokėjimo sistema nustatoma kolektyvinėje sutartyje ir (ar) [mokslo ir studijų institucijų] vidaus ar darbo tvarkos taisyklėse. Darbo apmokėjimo sistemoje, atsižvelgiant į šio straipsnio nuostatas, detalizuojami kriterijai (atliekamų užduočių, mokslinių tyrimų lygis ir sudėtingumas, atsakomybės lygis, vykdomų projektų ar užsakymų specifiška, pobūdis, rezultatų svarba šalies, visuomenės gerovei ar ūkio plėtrai, specifinių žinių ar įgūdžių, svarbių einamoms pareigoms, turėjimas ir panašiai), kuriais remiantis nustatomi konkretūs [mokslo ir studijų institucijos] darbuotojų pareiginės algos koeficientai, jiems skiriami priedai, priemokos, taip pat nustatoma priedų, priemokų ir premijų mokėjimo tvarka ir sąlygos“.

Atviro laiško turinyje atsispindi individualių darbo santykių institutas – darbo užmokestis. Atvirame laiške išreikšti pastebėjimai dėl darbo užmokesčio apskaičiavimo yra susiję su darbo apmokėjimo sistema. Pažymėtina, kad pareiga darbo apmokėjimo sistemą reglamentuoti [mokslo ir studijų institucijai] nustatyta MSĮ (redakcija aktuali Atviro laiško išsiuntimo metu) [atitinkamoje straipsnio dalyje]. Atvirame laiške pateikti pastebėjimai (žr. Sprendimo 2 psl.) siejami su darbo užmokesčio už mokslinių tyrimų programų metu atliktą darbą paskirstymu. Vadovaujantis [mokslo ir studijų institucijos vidaus teisės akto], <...>, 10 punkte nustatyta, kad [mokslo ir studijų institucijos] veiklos sritys yra „[srities] moksliniai tyrimai, socialinė ir kultūrinė plėtra“ ir 11 punkte nustatyta, kad [mokslo ir studijų institucijos] veiklos rūšys yra „[mokslo srities] tiriamieji ir taikomieji darbai <...> ir su jais susijusi mokslinė, profesinė ir kita veikla, būtina pagrindinei veiklai užtikrinti ir vykdyti“. Atsižvelgiant į tai, kas nustatyta [mokslo ir studijų institucijos vidaus teisės akto] 10 ir 11 punktuose, taip pat į tai, kad [mokslo ir studijų institucijos] paaiškinimuose nurodyta, kad administracinės funkcijos yra „priskirtos papildomos“ funkcijos, matyti, kad moksliniai tyrimai (mokslinė veikla) yra pagrindinė [mokslo ir studijų institucijos] darbuotojų veikla, už kurią yra mokamas darbo užmokestis.

[Sprendimo dalis panaikinta Vilniaus apygardos administracinio teismo 2021 m. gruodžio 14 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. e12-4204-983/2021]

Iš Skundo nagrinėjimo metu nustatytų aplinkybių matyti, kad [mokslo ir studijų institucijos vadovas] neapribojo ir neignoravo Pareiškėjo teisės išsakyti ir ginti savo nuomonę Atvirame laiške taip, kaip numatyta Kodekso 5.2 papunktyje, taip pat Pareiškėjui nebuvo nustatyti jokie darbo pareigų ir akademinės etikos pažeidimai, susiję su Atviro laiško turiniu.

[Sprendimo dalis panaikinta Vilniaus apygardos administracinio teismo 2021 m. gruodžio 14 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. e12-4204-983/2021]

Dėl Pareiškėjo teisės išsakyti ir ginti savo nuomonę Posėdyje

Pareiškėjas pateikė Tarnybai Posėdžio garso įrašą⁴. Minėtame posėdyje dalyvavo [mokslo ir studijų institucijos vadovas], [mokslo ir studijų institucijos akademinio padalinio] darbuotojai, tarp jų ir Pareiškėjas, ir naujas [mokslo ir studijų institucijos akademinio padalinio vadovas]

⁴ Nenuasmenintame sprendime pateikiama kaip 7 išnaša: Iš Posėdžio garso įrašo girdėti, kad apie garso įrašymą visi Posėdyje dalyvaujantys asmenys buvo informuoti, prieštaravimų neišsakyta. Taip pat galima nustatyti asmenų tapatybes pagal kitų asmenų, dalyvavusių Posėdyje, kreipinius į juos.

[vardas, pavardė]. Pareiškėjo teigimu, [mokslo ir studijų institucijos] posėdžio metu „dėl kaltinimo man pažeidus darbo pareigas pasisakė galimai mane gąsdindamas“. Tarnyba į [mokslo ir studijų instituciją] kreipėsi dėl Posėdžio garso įrašo pateikimo, taip pat pakartotinai du kartus priminė apie laukiamą informaciją, tačiau [mokslo ir studijų institucija] prašomos informacijos nepateikė, todėl kontrolieriaus sprendime remiamasi Pareiškėjo pateiktu Posėdžio garso įrašu.

Iš Posėdžio garso įrašo nustatyta, kad Posėdį surengti pasiūlė [mokslo ir studijų institucijos vadovas], norėdamas pristatyti naują [mokslo ir studijų institucijos akademinio padalinio vadovą] [vardas, pavardė]. Taip pat iš [mokslo ir studijų institucijos] mokslininko [vardas, pavardė] klausimo Posėdžio dalyviams, „ar būtų tokia galimybė atšaukti tuos dokumentus iš abiejų pusių ir sugrįžti į tą situaciją, paliekant, kad [akademinio padalinio vadovas] lieka [Pareiškėjas], o toliau svarstyti, kaip yra, galbūt jau net ne [akademinio padalinio] reikalas“⁵ (Posėdžio garso įrašo 00:03:12–00:03:24), darytina išvada, kad visiems dalyvaujantiems posėdyje taip yra atskleidžiamas Posėdžio tikslas ir turinys, iš dalies susijęs su Pareiškėjo Atviru laišku.

[Mokslo ir studijų institucijos vadovas] užsiminė apie susiklosčiusią situaciją dėl Pareiškėjo Atviro laiško ir Reikalavimo paaiškinti, bet neatskleidė Reikalavimo paaiškinti ir / ar Paaikškinimo turinio Posėdžio dalyviams. [Mokslo ir studijų institucijos vadovas] nurodė, kad [mokslo ir studijų institucijos akademinio padalinio vadovo] keitimas nauju vadovu nėra susijęs su [mokslo ir studijų institucijos] prašymu paaiškinti tam tikrus veiksmus. Taip pat nurodė, kad [akademinio padalinio vadovo] keitimas yra susijęs su [mokslo ir studijų institucijos] politika ir „darbas su kai kuriais [akademiųjų padalinių] vadovais apsunkina strateginių tikslų realizimą“ (Posėdžio garso įrašo 00:08:13–00:08:20). [Mokslo ir studijų institucijos vadovas] pasiūlė „nepainioti dviejų skirtingų dalykų: vienas <...> prašymas [Pareiškėjui] paaiškinti tam tikrus jo veiksmus, tai yra visiškai su <...> sprendimu pakeisti [akademiųjų padalinių] vadovus nesusijęs dalykas. Galiu pasakyti, kad dėl antro dalyko šiuo metu vyksta konsultacijos su teisininkais, kurie tiesiog specializuojasi darbo teisėje, ir galimas daiktas bus tam tikri sprendimai priimti išanalizavus esamą situaciją. Iš tikrųjų, sakykim, šioje vietoje bus žengtas tam tikras teisinis žingsnis, kurį visą laiką galima ginčyti bet kokiom formom. Šitas sprendimas, apie kurį dabar aš kalbu, jis neturi jokių teisinių pasekmių, dar kartą kartoju, kad tai yra [mokslo ir studijų institucijos vadovo] teisė ir ja šiuo atveju buvo pasinaudota“ (Posėdžio garso įrašo 00:08:46–00:09:59). Pareiškėjas pasisakė tik Posėdžio pabaigoje ir nurodė nenorintis, kad [jo] „vardu vėl kas nors nukentėtų ir turėtų kokių nors rūpesčių“ (Posėdžio garso įrašo 00:41:12–00:41:19).

Kaip jau minėta aukščiau, Skunde taip pat nurodyta, kad [mokslo ir studijų institucijos vadovas] įpareigojo Pareiškėją surengti [mokslo ir studijų institucijos akademinio padalinio] posėdį, kuriame ketino pristatyti naują [akademinio padalinio vadovą], kuris eis pareigas vietoj Pareiškėjo, t. y. Pareiškėjui buvo žinoma aplinkybė, kad jis nebeis [mokslo ir studijų institucijos akademinio padalinio vadovo] pareigų. Iš [mokslo ir studijų institucijos] pasisakymo („tam tikras teisinis žingsnis, [kuris bus žengtas], kurį visą laiką galima ginčyti bet kokiom formom“) Posėdžio metu darytina išvada, kad pasisakymas yra susijęs su galimais Pareiškėjo pažeidimais. Tiek apie atleidimą iš [mokslo ir studijų institucijos akademinio padalinio vadovo] pareigų, tiek apie darbo pareigų pažeidimo tyrimą Pareiškėjui buvo žinoma. Posėdyje gąsdinimo ar bauginimo išraiškų, nukreiptų į Pareiškėją, nėra galimybės nustatyti, kadangi buvo pristatomi buvę ir / ar būsimi veiksmai, susiję su aplinkybėmis, kurios Pareiškėjui buvo žinomos.

Atsižvelgiant į tai, kad Posėdžio metu [mokslo ir studijų institucijos vadovas] nepasisakė apie Pareiškėjo Atviro laiško turinį plačiau, negu buvo žinoma Posėdžio dalyviams, neatskleidė Reikalavimo paaiškinti turinio, tačiau pristatė Posėdžio dalyviams tolimesnius planuojamus savo, kaip [mokslo ir studijų institucijos vadovo], veiksmus, susijusius su vadovavimu [mokslo ir studijų institucijai], taip pat neribojo Pareiškėjo teisės pasisakyti Posėdžio metu, pagrindas konstatuoti, kad [mokslo ir studijų institucijos vadovas] apribojo Pareiškėjo akademinę laisvę

⁵ Nenuasmenintame sprendime pateikiama kaip 8 išnaša: Posėdžio garso įrašo dalių, kuriomis remiamasi šiame sprendime, stenogramos parengtos Tarnyboje.

reikšti kritines pastabas viešame kalbėjime ir / ar stumdamas Pareiškėją į nelygiateisę [mokslo ir studijų institucijos] akademinės bendruomenės nario padėtį pristatydamas veiksmus, susijusius su vadovavimu [mokslo ir studijų institucijai], pažeidė Kodekso 4 punktą, nenustatytas.

Kontrolierius, išanalizavęs ir įvertinęs turimą informaciją ir ją patvirtinančius dokumentus bei teisinį reglamentavimą, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 11 dalies 1 ir 6 punktais:

nusprendė:

- 1) *[Panaikinta Vilniaus apygardos administracinio teismo 2021 m. gruodžio 14 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. eI2-4204-983/2021];*
- 2) *[Panaikinta Vilniaus apygardos administracinio teismo 2021 m. gruodžio 14 d. sprendimu administracinėje byloje Nr. eI2-4204-983/2021].*

Kontrolieriaus sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Vilniaus apygardos administraciniam teismui (Vilnius, Žygimantų g. 2) per vieną mėnesį nuo šio sprendimo įteikimo datos.

Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierė

Loreta Tauginienė